

УДК 337.21 : 336.22

Д.С. Бабак, студентка 4 курсу

Науковий керівник – Н.Г. Євченко, канд. економ. наук, доцент

ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»

ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ОПОДАТКУВАННЯ БАНКІВ УКРАЇНИ

Податки є одним з найважливіших способів мобілізації фінансових ресурсів, необхідних для вирішення основних завдань і функцій держави. Відповідно до вимог Податкового кодексу України банки самостійно обчислюють та сплачують до відповідних бюджетів за своїм місцезнаходженням загальнодержавні податки і збори, місцеві податки та подають податкові декларації до податкових органів.

Оподаткування впливає на діяльність банків, їх прибутковість, фінансову стійкість, можливість формування фінансових ресурсів, конкурентоспроможність. Рівень цього впливу залежить від складу податкового поля банків, рівня його фіскальності, стабільності та досконалості податкової системи.

Ефективним інструментом оцінки впливу оподаткування на діяльність банківської системи є визначення рівня податкового навантаження та податкової віддачі.

Значення розрахунку показників податкового навантаження полягає в тому, що вони характеризують рівень оподаткування. Таким чином, податкове навантаження дає можливість визначити, яку питому вагу займають податкові платежі у величині фінансового результату банку і яка частина фінансового результату відволікається на погашення податкових зобов'язань. В Україні на законодавчому рівні розрахунок податкового навантаження до 2011 року було закріплено нормативними документами ДПАУ, в яких даний показник називається податковою віддачею. Податкова віддача показує частку податків у доходах або витратах банку.

Джерелом інформації для розрахунків в першому випадку є дані фінансової звітності банків. У разі розрахунку показників податкової віддачі використовується інформація із податкової звітності банку та приміток до річного фінансового звіту.

З метою дослідження рівня оподаткування банків України було проведено розрахунки зазначених показників у розрізі груп банків відповідно до класифікації Національного банку України, а саме найбільші банки, великі банки, середні та малі банки.

Для аналізу було розраховано два показники податкового навантаження з податку на прибуток банку (табл. 1):

- $ПН_1$ – співвідношення поточного податку на прибуток банку і прибутку до оподаткування (фінансового результату);
- $ПН_2$ – показник податкового навантаження на чистий прибуток банку.

Таблиця 1 – Динаміка показників податкового навантаження банків України за період з 2010 по 2012 рр., %

Група банків	2010		2011		2012	
	$ПН_1$	$ПН_2$	$ПН_1$	$ПН_2$	$ПН_1$	$ПН_2$
Найбільші банки	33,11	36,19	19,44	63,85	16,19	18,28
Великі банки	18,5	20,4	14,27	15,66	21,12	26,25
Середні банки	32,27	95,28	40,62	67,75	16,08	18,58
Малі банки	32,64	44,71	31,26	35,48	27,52	38,16
Середнє по банківській системі	25,38	45,25	26,40	45,69	20,22	25,31

Як свідчать результати розрахунків середні та малі банки мають вищий рівень податкового навантаження порівняно з великими та найбільшими банками. Найвищі значення податкового навантаження за період дослідження спостерігались у 2011 році, що можна пояснити змінами у податковому законодавстві та введенням у дію Податкового кодексу України. Середнє значення податкового навантаження по банківській системі за 2012 рік наближається до встановленої ставки оподаткування – 21%, що є позитивною тенденцією.

Для порівняння було також проаналізовано показники податкової віддачі доходів та витрат банків (табл. 2).

Таблиця 2 – Динаміка показників податкової віддачі банків України за період з 2010 по 2012 рр., %

Група банків	2010		2011		2012	
	ПВд	ПВв	ПВд	ПВв	ПВд	ПВв
Найбільші банки	0,09	0,08	0,85	0,82	0,30	0,32
Великі банки	0,36	0,28	1,69	1,41	0,69	0,69
Середні банки	0,63	0,57	0,20	0,20	0,95	0,89
Малі банки	0,77	0,77	0,24	0,23	0,75	0,77
Середнє по банківській системі	0,46	0,43	0,74	0,66	0,67	0,67

Середнє значення даного показника по банківській системі у 2012 році зросло порівняно з 2010 роком, що свідчить про скорочення податкової бази. Проте, протягом періоду дослідження показник податкової віддачі не досягає граничного рівня у розмірі 1 %.

Таким чином, показники податкової віддачі суттєво відрізняються від показників податкового навантаження, розрахованих за даними фінансової звітності банків, і не відображають реального рівня податкового навантаження на результати діяльності банків.

Проведене дослідження дозволяє стверджувати про поступове зниження рівня оподаткування банків, що є свідченням позитивного впливу зменшення ставки з податку на прибуток.

Бібліографічний список:

1. Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс] / Національний банк України – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097.
2. Євченко Н.Г. Особливості аналізу податкових платежів банку [Текст] / Євченко Н.Г. // Стан і проблеми оподаткування в умовах економічних перетворень: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції. – Донецьк, ДонДУЕТ ім. М. Туган-Барановського, 2012. – С. 162-165.
3. Носачова І.В. Особливості податкової віддачі банківських установ [Текст] / І.В. Носачова // Держава та регіони. Серія: економіка та підприємництво. – 2012 – № 5(68) – С.215-218.
4. Клюско Л.А. Оподаткування банківської діяльності в Україні та основні напрями його вдосконалення [Текст] / Л.А. Клюско, Я.Г.Підсосонна // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. – 2012 – №1(12) – С. 55-63.

Бабак, Д.С. Дослідження рівня оподаткування банків України [Текст] / Д.С. Бабак ; наук. кер. Н.Г. Євченко // Перспективи розвитку та шляхи вдосконалення фінансової системи України : матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (16-19 жовтня 2013 р.). – Севастополь : СевНТУ, 2013. – С. 4-6.